

BLUE HOUR

jibbe willems

voor en met dank aan liliane brakeman en alejandra theus

de lange versie

1. DE KLAP

ik krijg geen

lucht

2. VOOR DE KLAP

ik ken de geschiedenis hè
ik heb het gestudeerd
ik onderzoek het
geef er les in

universitair

ik ben historicus
ben ik

was ik?

ik ken de geschiedenis

helemaal

totaal

ik heb een universitaire carrière

ik ben historicus

ben ik

was ik

ik ben een gerespecteerd hysteric

zei ik hysteric?

historica
bedoel ik

ik zeg liever historicus

voor alle duidelijkheid

ik ben gepromoveerd

ik ben gediplomeerd met titel en aanstelling
hoogleraarschap is onder handbereik

ja

ik ken kader en context van de wereld

ik weet hoe we

als mensen

tot bepaalde punten komen

of

dat kan ik achteraf beredeneren

geschiedenis is altijd achteraf

wat aan het gebeuren is

is onzeker

daar hou ik niet van

wat voorbij is valt te analyseren

hoewel het –

...dan heb je zekerheid

achteraf

altijd achteraf

kunnen je verwijten in het gezicht schreeuwen

hoe had je zo stom kunnen zijn!

terwijl

kijk

we zijn zelf natuurlijk ook variabelen

ik bedoel

geen onwrikbare –

ik bedoel

ik bedoel

je kunt niet altijd alles van tevoren weten

dat bedoel ik dus

...

achteraf heb je de feiten

kun je objectieve conclusies trekken

daar ligt mijn kwaliteit

historicus ben ik

ambitieuze, ben ik

als ik iets doe wil ik het goed doen

ik vind carrière geen vies woord

ik heb hokjes af te vinken

dat kan je streberig noemen

maar waarom zou je

politiek links-progressief georiënteerd

denk ik

(al komt mijn stemwijzer altijd iets rechtser uit dan ik dacht)

maar ik probeer een goed mens te zijn

ik ben een goed mens

ik ben

ik ben

ik ben heel veel

ik ben

historicus

vrouw

moeder

echtgenote

of

weduwe

waarschijnlijk

ja weduwe

dat ben ik ook

natuurlijk is dat heel verdrietig

toen Han en ik elkaar ontmoetten waren we andere mensen

ja

dat

precies dat

wij werden pas later wie we waren

toen we elkaar ontmoetten wist hij zeker dat hij kinderen wilde

vond ik aantrekkelijk

aan hem

die stelligheid

en ik dacht ook

prima

als er dan kinderen moeten komen

doe jij ze

doe ik de carrière

hij was een man met

antwoorden die zomaar in hem op leken te komen

een visie op de wereld

ankerpunten die houvast geven

sterke meningen sterk mens

vuur is leven

zijn vuur bedoel ik dan

hij vroeg me soms

om niet zo te mompelen

niet zo te fluisteren

hoezo

schreeuw niet zo

vroeg ik dan

keek hij me raar aan
ik praat toch gewoon?

ik
ik praat toch gewoon?

Han en ik leefden in een ander volume
meer was het niet

3. NA DE KLAP

wij lopen nu door
heuvels

ja

door blauwe heuvels
heuvels van diep blauw -

een soort gruis
een soort gruisblauw of

ik

ik

ik

wij lopen door heuvels

heuvels van diepblauw

4. VOOR DE KLAP

...

ik weet niet of ik moet beginnen

ik weet niet waar ik moet beginnen

bij welk begin bedoel ik

in het begin is er alles

en alles is er tegelijk

ik krijg geen o o o o onderscheid

overzicht

er vallen dingen op hun plaats

of weg

dingen vallen weg

dan komt er overzicht

hoop ik overzicht

natuurlijk komt er overzicht

stof dwarrelt neer

na regen komt zonneschijn

dat soort dingen

na verwarring komt overzicht

ik hoef alleen maar even

diep

adem

te

halen

diep

ademademadem niet niet niet

me niet niet niet

niet!

mee laten slepen door

gedachten

malen

paniek ik

na verwarring komt er overzicht

toen

dan

straks

nu

nu

5. VOOR DE KLAP

het loopt allemaal een beetje door elkaar
de gebeurtenissen

ik geloof trouwens niet dat er in het leven maar twee soorten mensen zijn
gelooft u dat wel?

daders en slachtoffers

dat loopt door elkaar hè
wij zijn allemaal een grijze zone
soms wat meer naar het zwart toe
en soms wat meer naar het

blauw

ik weet het niet

blauw?

het ligt ook aan

waarom blauw?

misschien moet ik beginnen met:

ik was ook niet altijd even...

leuk?

aardig?

perfect?

ik wil maar zeggen

ik had soms ook beter mijn best mogen doen het gezellig te maken thuis

dat vergeet je

soms

toch

somstoch

als het druk is

ik had het druk

man

je denkt

die academische wereld

daar gaat het beschaafd aan toe

dat is een meritocratie

je stijgt al naar gelang je kennis vergaart

en weet te verspreiden

je werkt jezelf gewoon

zo

naar een hoogleraarschap toe maar nee

nee

nee

die wereld wil je verscheuren

die wereld heeft klauwen kaken scherpe tanden

tanden die in je tepels bijten of of of nee wacht nee hard is hard de wereld is hard

zuidas is er niks bij

slangenkuil wolvennest rattenhol

goed

goed werk is het begin

de basis

hoewel – niet eens per se noodzakelijk

prioritair zijn je netwerk de mensen die je kent de mensen die onder de indruk van je zijn

die denken; daar heb ik wat aan in de nabije toekomst

en nog belangrijker zijn

de positie in de apenrots van je vakgroep

de sociale dynamiek

je populariteit onder collega's en studenten

je publicaties in wetenschappelijk erkende vaktijdschriften

je alma mater

je jaarclub

je belangenvereniging

je commissies

je eventuele bestuursfunctie

kortom

je contacten – de mensen waar de mensen waar jij wat aan kan hebben iets aan kunnen hebben

dan gunnen ze je iets

mensen die je iets gunnen

die heb je nodig

gunnen

mensen die je een kans willen geven

weet je wat jij moet doen

jij moet eens met die praten

koffietje met die

voor die moet je oppassen

het is nogal druk in jouw onderzoeksgebied

hoe ga jij je onderscheiden

zwanger?

is dat nou wel zo verstandig?

kijk

nog belangrijker is geen vertraging
vertraging is stilstand en wie stil staat wordt overreden door het snellere verkeer
ik snap ook wel dat je de omstandigheden niet de schuld moet geven als je faalt
ligt helemaal aan jezelf

of

of

of weet ik eigenlijk niet

ik weet ook niet waarom ik nou gelijk op mezelf begin te wijzen
is ook zo typisch
gelijk alles bij mezelf houden

ik bedoel
waar twee vechten hebben twee schuld ja

nee

ik wil het niet hebben over schuld
ik ga het niet hebben over schuld
rotwoord

volgorde?

over gebeurtenissen
en gebeurtenissen hebben een volgorde
en uit die volgorde volgt bekentenis

bekentenis-

(corrigeert zichzelf)

betekenis-

is veel te betekenisvol
schuld is veel te betekenisvol

ik wilde betekenis zeggen

mogelijke betekenis

en omstandigheden

(raakt in de war)

daar moet je ook oog voor hebben

omstandigheden

toch

je moet overzicht –

ik heb niks verkeerd gedaan

ik

ik

ik

ik

ik

ik weet eigenlijk ook gewoon niet zo goed wat er (~~gebeurd is~~) –

6. NA DE KLAP

wij lopen nu door
heuvels

ja

door blauwe heuvels
heuvels van diep blauw -
een soort gruis
een soort gruisblauw of

het blauw strekt zich naar alle kanten uit
is over alles heen
gegolft
geheveld?

zelfs de horizon is
of niet weg maar
erachter gevallen

achter het

blauw?

en in het blauw
erin afdrukken van
of eerder
echo's van
huizen auto's de beschaving of

van
wat wij dachten dat beschaving was?

en ik ken de geschiedenis

ik ben afgestudeerd op Pompeï

hele beschavingen
kunnen verdwijnen

met een klap

klap

7. DE KLAP

bèng!

of

báf!

of

en dan niks

stil

stil donker

en

alles wat hiervoor nog

nog

woorden was?

geluid of

of wat uitgesproken in de ruimte hing

of geschreeuwd

of gemompeld of

onuitgesproken

ook

of wat op antwoord wachtte

of op actie

of

alles dat

dat alles was

en en en en

alles wat je verwacht sirenes geluiden van dingen die breken glas gierende banden getoeter auto's
sirenes helikopters ambulances chaos paniek brandweer politie dat allemaal

niet

er is een

klap

het licht valt uit

al het licht

stil donker en

en dan niks

en

het donker

tintelt?
het donker tintelt?

en ik hoor

hoor

ademen

diep
hijgend

soort grom

dat ben

ik

ik gromadem

alsof ik net iets heel –

alsof ik net iets heel inspannends -
vijf kilometer hard heb ge-
iets zwaars de trap op -
in mijn eentje
een kind heb ge –

- baard

en ook

zij

haar ademen hoor ik ook

haar ademen hoor ik ook

ja

haar ademen hoor ik ook

zacht rustig regelmatig

toen ze net geboren was
werd ik soms midden in de nacht wakker
paniek
hoorde ik haar adem niet

daar word ik wakker van
stilte die er niet hoort te zijn
ik kreeg mijn bloed

bloed

bloed

waarom denk ik aan bloed

ik

ik kreeg mijn gedachten pas weer onder controle als ik haar hoorde zuchten
of zo
snurkje

ik heb haar een keer wakker ge-
omdat ik mijn oren niet vertr-
mezelf niet vertr-
omdat ik niet zeker wist of ik haar a- dem –
en dat moest ik
ik moest het zeker we-

adem nou! riep ik

ADEM NOU GODVERDOMME!

heel hard huilen

zij

ik ook

van opluchting

soms moet een mens huilen

schijnt afvalstoffen op te ruimen

ze probeert te huilen

liever huilen dan stilte

ze probeert nog eens te huilen

aanstellerij

de laatste keer dat ik huilde -

ja -

hij boos

hij ging alleen uit pure koppigheid niet op zolder
of de bank

het was toch zijn bed
zijn territorium

geen millimeter zou hij plaats maken
geen ruimte inleveren

nou ik moet ook niet zo flauw over hem
hij zal het anders hebben ervaren

als 'ie uitgeslapen was geweest
had ie wel gezegd

komt goed

over een tijdje is alles weer hetzelfde

het went wel

we sliepen misschien allebei slecht

hoort er ook bij toch ja hoort er ook bij
tropentijd
aanpassen aan een nieuwe –

het is toch anders
en ik ben ook niet makkelijk hoor ik

dus deed ik dat
met liefde
of
ik deed het niet eens
het gebeurde gewoon

ging ik met haar op zolder
was ook mijn eigen idee hoor

sliepen we allemaal beter van

ze vergeet te ademen

als ik het kan benoemen kan het vorm krijgen

auw wat een kutgevoel
als ik het taal geef kan ik de wereld dan weer vinden?
misschien
kan ik met woorden dit lijf weer in werking zetten?

het

*ze wordt duizelig
zwarte vlekken drijven in het donker langs haar ogen
ze probeert haar hartstug omlaag te duwen
de wereld terug te vinden*

het is zo donker dat ik met moeite mijn evenwicht bewaar

ben ik nou in paniek of ben ik juist heel rustig?

ik schuif het gordijn opzij kijk naar buiten

het licht is overal uitgevallen
de lantaarns branden niet de huizen tegenover zijn niet te zien
geen noodlicht waakvlam knipperende oplaadlampjes
het is bewolkt
denk ik
moet wel want nergens maan
sterren

normaal wennen je ogen
geven de dingen hun vorm langzaam prijs
vervaagt het zwart tot grijs waarin je de wereld herkent
of in ieder geval de omtrek van de dingen in de wereld
vreemd

het lijkt alsof de wereld buiten is weggevaagd
zoals bij mist wel eens torens verdwijnen

was die klap zo hard

ik weet eigenlijk niet zeker wat ik gehoord heb
of ik wel een klap gehoord heb
of er wel een klap was

ja ik ben gek

is twijfel dan zo gek?

instabiel

zij is instabiel

moet ik hier nu weg?
ik wil hier niet weg

waar zou ik heen moeten?

dit is - dit is

ik woon hier toch?

zij krijgt straks honger

weet ik

misschien is dat genoeg -
haar voeden

misschien dat de rest van de wereld
dan ook weer op haar plek valt

*en ergens fladdert er ook een gedachte
ze duwt hem weg steeds weg weg
een gedachte een alarm ook die haar bij de schouders grijpt
ze duwt hem weg
het dons op haar armen staat overeind
elektrisch geladen in haar maag
misschien heeft ze iets verkeerd gegeten
sowieso is ze hormonaal nog steeds
maar nee dit is anders dit is echt
echt?
ze bedoelt - wacht*

Adem, ze raakt in paniek

ik duw mijn adem trager probeer
in haar ritme mee te ademen
twee lichamen die dezelfde tijd innemen

zij wordt wakker
smakt

ze heeft honger

8. VOOR DE KLAP

ze voedt

onder de vulkanische as van Pompeï vonden ze mensen
die probeerden door te gaan met hun leven
alsof er niets aan de hand was

ik weet niet of ze dat deden omdat ze de uitbarsting ontkenden
hoopten dat de lava aan ze voorbij zou gaan
of omdat ze troost vonden in de dagelijksheid

of misschien omdat honger boven angst gaat

alhoewel dat nooit onderzocht is
dus ik heb daar geen bronnen voor

het ontroerendste beeld vond ik
een moeder die haar kind voedt

in het museum staan ze ergens in een donker hoekje
moeder en kind

moest verborgen worden

omdat iemand anders misschien aanstoot neemt
aan een tweeduizend jaar oude ontblote tiet

ze hebben er ook een masturberende man liggen trouwens
staat een spotje op

ze is klaar met voeden

9. NA DE KLAP

ik weet niet hoe lang ik me stil houd voor mijn besluit

eerst denk ik dat ik wil blijven

met haar in het huis

gordijnen dicht deur op slot

wachten tot het vanzelf weer goed komt

ik wil me niet mijn huis uit laten jagen

dit is mijn plek mijn haven

iedereen heeft een deur nodig die op slot kan

ik hoor het huis zuchten

het hout kraakt

in de muren hoor ik iets suizen of

ademen?

en in de kelder kreunen de buizen

ik weet niet of ik wacht op een klop op de deur

of wat die klop als die was gekomen zou betekenen

redding of gevaar

ik weet niet of ik open zou hebben gedaan

maar

heel lang kunnen we niet blijven

het ruikt ook steeds minder gezond in huis

ik heb daar iets mee te maken

maar dat is een gedachte

die me nu niet verder gaat helpen

dus ik druk de gedachte weg

(het is niet altijd de vrouw die schuld heeft

denk

dacht ik opeens)

dus ik druk de gedachte weg

uit de kraan komt alleen gerammel

en ik durf geen ramen open te doen om te luchten

ik weet niet wat er buiten wacht

durf niet te kijken

bang om gezien te worden

is er iemand op zoek naar mij?

waarom zou er iemand op zoek zijn naar mij?

waarom ben ik bang dat er iemand op zoek is naar mij?

de gordijnen zijn dicht
vreemd licht schemert langs de randen
blauwig – of ik ben de tijd gewoon kwijt
balanceren we al dagen op valavond

we houden ons stil

in mij groeit onrust
een lichaam dat in beweging wil komen

10. NA DE KLAP

de trap op ben ik niet meer geweest sinds de klap
maar ik neem aan dat hij daar nog
we ruiken hem

we ruiken zijn -

maar
zijn geur drijft naar beneden

het zal niet lang meer duren voor de stank niet te verdragen is

in zijn stilte steeds aanwezig in deze kamers weer steeds aanwezig
dat doet hij

aanwezig zijn

altijd zo

luidruchtig aanwezig zijn

want met verlegenheid

koop je niks

die kun je niet -

verlegenheid kost tijd

en tijd hebben we niet

het eten begint te rotten in de koelkast
de laatste oplaadbare apparaten zijn leeggelopen
en er is toch niets of niemand om verbinding mee te maken

er hangt iets
tintelends
statische elektriciteit?
in de lucht

onze haren staan soms opeens overeind
soms als ik iets aanraak
zie ik een vonkje naar mijn vinger vliegen

vonkje naar mijn vinger vliegen

in mij groeit een onrust
een lichaam dat in beweging wil komen

ik merk het ook aan haar
alsof het hier steeds ~~meer~~ minder

zuurstof hangt

alsof het huis ons steeds minder past

in ons groeit beslissing

misschien dat ik voor mezelf niet eens de stap zou zetten
dan zou ik naast hem gaan liggen
me door dezelfde slaap te grazen laten nemen
overgaan tot dezelfde geur maar
voor haar

als ik niet adem
krijgt zij geen lucht

ik moet hier weg
voor haar

dus ik sjoer haar in de draagzak
haar borst tegen mijn borst hart tegen hart
ze is lichter dan ik hoopte

ik grijp de klink
verwacht half en half dat het metaal mijn hand zal branden
misschien verwacht ik dat er buiten vuur raast

ik weet niet wat ik kan verwachten

ik doe de voordeur open
draai hem achter me op het dubbele nachtslot
gewoonte

zodra we het pad af zijn vallen de muren naar binnen
niet met geweld
het is meer
een zucht?

het is zo gebeurd

en wij stappen de wereld in

de blauwe wereld in

11. NA DE KLAP

zover ik kan kijken heuvels en heuvels van diepblauw
ja?

gruis?

ik weet niet waar we heen moeten
kies een willekeurige richting

ik begin te lopen
met haar op mijn borst gebonden

mijn stappen kraken
het blauw lijkt soms een harde korst
met daaronder nog iets dat vloeibaar
of
een beetje toffee
taai

soms leg ik haar met de draagzak naast me neer
gaan we languit op de blauwe grond liggen
haar vingers om mijn pink geklemd

het voelt warm
ik verbeeld me een
hartslag?
in de grond

leven

het ruikt
zoet
mineraal, maar zoet
als ik het lik
lik
mijn tong het blauw likt

proef ik het blauw
het smaakt
de steen
het zout
in de verte een beetje
denk ik
naar bloed

waarom denk ik nou aan bloed

er is iets met de lucht ook
niet meer statisch of elektrisch of maar
alsof er meer adem in hangt

meer lucht ik krijg meer lucht
misschien niet zo gek na zo'n bedompt huis maar nee

er is
of er lijkt
meer adem dan eerst

meer lach ook
voor haar
zij lacht meer
kraaienlachjes

ik weet niet
slaat misschien nergens op

verder is alles anders
of gewoon
weg

alle huizen in de straat
de huizen de auto's de burens

weg

de horizon

weg

of

verschuilt zich achter golvende heuvels

diepblauw
niet allemaal hetzelfde blauw er is
verschil tinten schaduwen
het blauw gedraagt zich niet overal hetzelfde

de heuvels golven de verte in

misschien is dat een richting
de verte

we lopen

12. VOOR DE KLAP

hij had trouwens ook best
progressieve
ideeën

ideeën niet gestoeld op de werkelijkheid nee dus
eerder theorieën of
voornemens?

ze botsten in ieder geval niet met de mijne

in het begin
altijd het begin

dit is ook een begin

we leren nooit dat het begin
bijna nooit representatief is voor het verloop
en dat het einde zich niet laat kennen tot het voorbij is

verandert dat dan ook het begin?

hij keek over horizonnen heen
zag een toekomst waar ik alleen nog beren op de weg zie

zag

ik zag alleen maar beren op de weg

ik ben beter in geschiedenis dan toekomst

ik ben historica
had ik dat al gezegd?

ik was historica

daar zag ik heksenwagen
brandstapels verdrinkingsproeven

vrouwen die simpelweg werden verdrongen

omdat ze vrouw zijn

daar zag ik geestelijken die ongeboren kinderen uit stervende moeders sneden
om ze te kunnen dopen

lichamen als kweekkooien
trofeeën matrassen

daar zag ik lichamen
die weinig meer dan vlees waren

vlees met een vulva en een baarmoeder

lichamen als buit
lichamen als prooi
lichamen als handelswaar

lichamen als uitlaatklep
lichamen als afvalvat
lichamen als obstakel

mijn onderzoeksgebied was duister

maar

ik geloofde
geloof?
in vooruitgang
dat wij als mensheid
mensen
gestut door wetenschap
en het afwerpen van antieke ideeën

het afschudden van geloof van bijgeloof
van sprookjes van mythes

van intuïtie
want
intuïtie telt niet tot het bewezen is

gebruik je verstand

ik geloofde dat we
elke generatie een stap vooruit konden zetten

dat beschaving uit beheersing voortkwam

voort komt

en als mens
ook
als mens
je zet toch niet bewust je stappen terug?

hij joeg mijn beren weg
liet me horizonnen zien waar ik een schip op wilde zeilen

dat mis ik wel
dat mis ik soms
dat was het eerste dat ik miste

hij nam mijn angst weg
over de rand van de wereld te vallen

hij sleepte me mee zijn morgens in

later
natuurlijk later
toen die horizonnen onbereikbaar bleken
en mijn angst niet
toen zijn optimisme steeds scherper werd
verbeten werd

frustratie werd
toen zijn hoop zo stekelig werd
dat ik me eraan sneed
in dat later

toen ik leerde te bloeden zonder geluid metaforisch dan
en te huilen zonder geluid om hem niet wakker te maken in dat later

heb ik veel geleerd

maar nu moet ik –

*ont*leren?
leren *ont*leren?

dat harnas
de camouflage waaronder ik mij verborg
om mee te mogen doen

sommige mensen hebben moeite overeind te blijven in een wereld
die nergens meer op lijkt
zelfs niet op zichzelf
die steeds verandert;
wanneer je je omdraait is de horizon verschoven
of
het is de grond onder je voeten die zich niet gedraagt

is ook lastig

maar dat is later pas veel later
en dat doet er nu nog even niet toe

eerder kan ik met hem lachen

(later bedenk ik dat ik altijd degene was die lacht
moet lachen – niet uit
spontaan
maar omdat het verwacht wordt,
dus nee ik kon niet mét hem lachen
ik was publiek)

he sorry nee dat is flauw
hij was ook echt grappig
toen we nog konden lachen om elkaar

vonken

vuur

voor ik hem kende
smeulde ik maar zo'n beetje
dacht ik niet in staat te zijn tot vlam tot –

ik was

ik verstopte me altijd een beetje
probeerde niet teveel in het oog te lopen
niet te uitgesproken met mijn haren
beetje rustig met mijn kleren

ik was nooit opvallend
ik wilde liever veilig zijn

en kiezen

ik koos hem

hij zette me in het licht
kleedde me uit en zette me in het licht

het bloed kroop in mijn buik tussen mijn dijen
ik zwol
als hij naar me keek ik

ik mocht me laten gaan tijdens de seks

precies als in de film

en het is misschien een beperkte opvatting van vrouw zijn
maar ik voelde me meer vrouw dan ooit

het gaf me kracht

had ik nooit eerder zo –
mijn seks gaf me kracht

dat gaf hij me
ja
toch wel

en daarna minder

daarna werd het een strijd
een krachtmeting
een territoriumdrift

toen leek het niet meer op film

vrijen begon -
of
'vrijen'?

vuur
steekvlam

nou ja dat soort –

je klampt je ook lang vast aan dat fysieke
en je wil natuurlijk ook niet meteen alles als rode vlag –

ik bedoel

ik geloofde in vooruitgang
dacht dat wij als mens
elke dag een stap vooruit konden zetten

ik bedoel

als je weet waarheen we lopen

kun je ook stappen zetten om daar te komen

later pas later pas

het was niet alleen dat hoor het was ook –

ik was er zelf bij hè

maar nou ja dat was later

ik ehm

ik weet het ook niet

er was dus ook een tijd dat het leuk was
hè

ja
vonken en vlammen
dat is ook iets wat ik me kan proberen te herinneren

dat kan ik hem ook gunnen
nu het voorbij is

heb ik zelf ook meer aan

ik had best wat luider kunnen spreken

voor mezelf

als mezelf

vrouwen zouden luider
hebben moeten spreken

13. VOOR DE KLAP

en ik ken de geschiedenis hè

dat is mijn werk

of

heel lang mijn werk geweest

ik kijk terug om de wereld te grijpen

begrijpen

studie is benoemen definiëren categoriseren analyseren

taal geeft vorm aan wat verborgen was

woorden vormen het ontastbare onaantastbare

ik

ik

ik

ik praat niet om de stilte op te vullen

niet meer

ik praat om de wereld vorm te geven

en het lichaam in die wereld

misschien wil ik alleen iemand die tegen me zegt

het is oké

je hebt het goed gedaan

ik koos niet voor de klap

14. NA DE KLAP

soms lijkt het blauw te golven
schuift het onder mijn voeten weet ik niet

of ik nog een stap kan zetten
of dat de heuvel weg zal glijden

ik weet niet hoe stevig het gruis

ik weet niet hoe stevig deze blauwe wereld

of wat er onder het blauw -
meer blauw of diepte?

soms brokkelt het
lijkt het te brokkelen
denk ik dat het brokkel dan

weet ik niet of het verstandig is
door te lopen
of te wachten

ik heb nog geen ritme

wanneer ik loop schommelt zij
tussen mijn borsten
wanneer ik plotseling stil sta
gaat ze woelen

dus lopen

als ze honger krijgt
voel ik haar lippen tegen mijn sleutelbeen
smakken

draait ze
zoekt ze tepel

dan zet ik mijn lichaam neer
en voed ik haar

zij bepaalt het ritme

zij is het ritme

dat is goed
dat is goed
zolang ik het niet weet
mag zij me leiden

15. VOOR DE KLAP

er waren allemaal van die dingen
ik zat ook hoog in mijn emotie
vaak

van regels van tradities van wettelijke afspraken ik weet niet
wat

van dingen die altijd al zo gingen dus dan zou er wel een reden zijn
of misschien

het zijn ook aannames en ook
omdat we er zo dicht op zitten
is het moeilijk het grotere plaatje te

ik vond ook dat ik ervoor moest zorgen
dat het een beetje soepel door zou draaien

ik had ruimte gemaakt in mijn agenda
voor erna
voor na de baby
dat leek me verantwoordelijk

voorzitziende blik

als ik het goed zou managen
zou er ook niet veel hoeven veranderen

korte pauze en dan weer onderweg
die carrièreladder op
ik moest nog maar een paar stapjes dus

dus

dus

ik weet niet wat dus

ik dacht ik heb het gewoon niet zo goed gepland
dat het meer een planningsprobleem was
dat ik alleen maar mijn tijd beter moest indelen

het is een beetje ook

ik deed eens onderzoek
naar kampen
en daar lieten ze
als ze groepen gevangenen wilden verplaatsen
dan lieten ze die gevangenen rennen

ze joegen ze echt op
schelden dreigen haasten want

als je gevangenen laat rennen
kunnen ze niet goed nadenken
zien geen details alleen de weg voor zich
dan denken ze niet aan hoe ze kunnen ontsnappen
dan denken ze niet eens aan ontsnappen

ik weet niet waarom ik daar nu aan moet –
het is niet dat ik gevangen was ofzo nee ik –

het is meer
wat ik bedoel is dat
het leven soms zo snel gaat
dat je niet in kan grijpen in dat leven

dat is geen excuus maar wel een reden toch?

zeker niet wanneer je alles uit handen geeft
je dagindeling aan je agendaplanner
je richtingsgevoel aan google maps
je lijf aan artsen verloskundigen ik bedoel

wat van je leven is nog van jou
wat is
wat doe je nog wat niet verwacht is
omdat het gewoon in je opkomt

zonder je impuls te onderdrukken

daar zit iets in
belang
in impuls in
in geloven wat er in je opkomt
nog voordat je na hebt gedacht over consequenties
of meningen van iemand anders

impuls

niet dat je er nog voor op een brandstapel beland maar

nou ja

ons volumeverschil werd steeds groter ook
zijn naald trilde tussen smeken en schelden
en de mijne tussen
ik weet niet
sorry en verwijt?

de burens hebben nooit geklaagd trouwens

de eerste keer toen we er net waren komen wonen
stond hij goedgekleed beleefd bescheiden
misschien zelfs met een bosje bloemen – weet ik niet

dus misschien heb ik het mis hè
mijn mening is er ook maar één hè

bereid te luisteren
zei hij vaak
hij had er veel woorden voor nodig maar dat zei hij
hij had zich dingen gerealiseerd
en was bereid te luisteren
en om dingen anders te doen

ik hoefde maar te zeggen wat

ik denk dat hij zelfs een soort van huilde

ik kreeg er bijna medelijden van
een mens zien huilen dat is toch
dat is net als gapen
dat is besmettelijk

hè shit het lijkt nu net
hij heeft me nooit pijn –

fysiek, bedoel ik

het was allemaal niet zo duidelijk
niet zo blijf-van-mijn-lijf-huis-duidelijk

ben ik ook te intelligent voor het was meer

ruimte
adem

ook in mijn hoofd snap je
adem voor mijn gedachten

of geen dus
geen ruimte
geen adem

zijn bereidheid om te luisteren
werd met elk woord dat ik zei
minder

dus

ik weet niet
volgens mij hadden we geen ruzie

die nacht van de klap

volgens mij hadden we sowieso al heel lang geen ruzie meer

maarja

geen vonken geen vlam

ik weet
zij sliep
wij stonden boven
op de overloop

geen ruzie
geen schreeuwen
geen woorden ik

het was voor de klap net zo stil als erna

ik nog met een wolk slaap in mijn kop
dat je niet weet wat je ziet
of het echt is
of een herinnering of angst of

ik snapte het niet

nog steeds niet geloof ik

wel dat er iets niet klopte dat ik

impuls

dat ik iets moest doen

impuls

dus dat deed ik

impuls

ik deed iets

16. DE KLAP

ze krijgt geen lucht

17. NA DE KLAP

diepblauw

en zij in die draagzak

als ik de wereld in kijk
zie ik niet wat ik had verwacht

ik had me voorbereid op
ja misschien toch
een geblakerde wereld
puinhopen stof botten
gebouwen als ovens waar verbrandde resten van mensen
as
het dwarrelen van asvlokken
warme sneeuw en

er zijn wel sporen van geweld
de straat ligt open
dwars over asfalt kruipt een zwarte scheur

lichamen

of meer een vermoeden van lichamen

of meer een ontkennen van lichamen?

zodra ik de sporen van geweld
beter probeer te bekijken
vervagen ze in het blauw

in Pompeï vonden ze verkrampde kinderen
vluchtende mannen
vrouwen met de handen om hun hoofd geklemd
om zich te beschermen tegen de pyroclastische stroom

van hen bleef niks dan holte over
die ze met gips vulden

we herinneren ons alleen afgietsels van wat er was

ik weet ook allemaal niet
of dit wel van na de klap is
het zou net zo goed van voor
toch
dat geweld dat geweld dat was niet nieuw en onbekend ofzo

het blauw slokt het op

maar ook

ook

wat misschien meer opvalt
omdat het zo anders is

het is verbijsterend hoe groen de ondergang is
hoe fris het eind der tijden ruikt
planten kruipen groen door het gruis
bloemen bespatten alles wat nog overeind staat

soms nog een reservewiel verkeersdrempel
elektriciteitsmasten waar jonge stammen tussen opschieten
klimop dat steun vindt aan de kabels
hoog door de lucht van verdwenen stad
naar verdwenen stad woekert
in plaats van stroom

steeds minder snelweg steeds meer bos
steeds minder wat aan mens herinnert

behalve wij misschien
wij echoën nog mens

in mijn adem in haar pruttelen
ze knijpt haar vuistjes dicht
en laat haar lippen trillen

het is of de klap de natuur heeft bewaard
de stemhebbende wezens het hardst heeft getroffen
niet stem niet stem woord
woordhebbende wezens

de klap spaarde de wezens zonder woorden
en gaf ze stem

de wezens die dachten dat wij de baas waren

dat klinkt -
wat ik bedoel is:
overal zingen vogels

ik hoor blad ritselen
van wind van kleine dieren en
en water
in stroompjes
ruisen
vissen spatten water op en

en insecten
ik was vergeten hoe insecten klonken
de lucht zoemt van
niet van statische elektriciteit maar van
razendsnelle vleugelslagen

als zij wakker wordt
zij in mijn omhelzing op mijn borst
op het ritme van mijn stappen want ik wandel

ik loop door een steeds mooier wordende wereld
ik weet niet waarheen

zoek ik andere mensen?

of wil ik die uit de weg gaan?

het maakt vaak niet uit waarheen
haar warmte tegen mijn hart
dan pruttelt ze met de vogels mee – vrolijk

het is een tijd geleden dat ik haar vrolijk zag
het is een tijd geleden dat ik zelf vrolijk was

het is goed dat we buiten zijn

er is geen kooi meer
ofzo

ook niet in
of om
het is of mijn ribben lossen zitten?

of er meer adem in me past

ik stik niet meer

18. VOOR DE KLAP

adem

adem

hoe meer stappen ik zet
hoe meer ik me verbaas
over de dagen zonder adem de dagen

ik snap niet dat ik niet gestikt ben

of misschien ben ik dat wel
komt er nu pas weer zuurstof bij
klopt er nu pas weer bloed

omdat ik niet aan mijn volumeknop
adem zucht kuch woord

hij dwaalde wel vaker 's nachts
dan loopt hij knarsetandend door de gang
naast me een lege plek
een natte lege plek

zweet
denk ik
geen tranen
tranen ruiken niet
niet zo

werd ik wakker van de stilte
van het gebrek aan adem naast me
snurk

ik vind hem vaak bovenaan de trap
zit 'ie op de bovenste tree
hoofd in zijn handen
of op de badkamer
wangen op de tegels

ik hou vaak zijn hand vast
geef klopjes op zijn rug
veeg het nat uit zijn ogen

dan probeerde ik zijn hart terug zijn borst in te duwen
ofzo

tevergeefs natuurlijk
zoveel dingen die we dagelijks doen terwijl we weten dat ze geen zin hebben
omdat we misschien niet weten wat we anders moeten doen
en we niet niets durven doen

of hij stond stil
in de gang
dan leek hij verdwaald

in zijn eigen huis
in zijn eigen leven

in zijn eigen gedachten

dus

het was vertrouwd
toen -

ik zie hem in de gang staan
op de overloop
voor de trap

de deur van haar kamer dicht
streepje licht van haar blauwige schaaplampje
nachtlampje
die grizig blauwe schemer van haar slaapschaapje
kruipt onder de spleet van de deur door

en hij in dat blauw
verwongen kop
natte ogen

zo'n vertrouwde aanblik
die zwetende man in de nacht

of misschien is het wel huilen

ik kan daar
is heel erg van me
ik kan daar niet zo goed tegen
tegen huilende mannen ik

er is een grens aan de troost die ik kan bieden geloof ik

of misschien is er geen verschil tussen zweten en huilen
maakt het niet uit waar het vocht vandaan komt
het zout
zijn het dezelfde druppels uit traanbuis of zweetkier

is zweten ook een manier om van tranen af te komen

zo'n vertrouwde aanblik
dat ik eerst
door de herinnering moet
vallen?
voor ik in het nu van dat moment kom

ik schreeuw
waarom eigenlijk is niks voor mij ik schreeuw nooit
hij schrikt
zijn ogen
natte ogen?

sperren open
blauwe ogen
blauwe ogen waar ik ooit werelden in zag
later muren
en nog later alleen nog leegte hij schrikt hij

stapt achteruit en

stapt

stapt

ja

ja

een misstap

misstap

19. VOOR DE KLAP

nee nee

niet zozeer een misstap meer
de verkeerde afslag ik

terug probeerde ik de kaders wel vast te houden
kolfkamer en borstmelk in de kantinekoelkast

alles moest gewoon zijn plek vinden maar ik was moe en mijn smolten hersens soms

ik liep achter en ik haalde niet meer mezelf niet meer in

en hoe mezelf ik harder toeschreeuwde hoe langzamer ik ging

ik

was het kantoortje van de baas binnengelopen
wilde weten welk tijdpad ik kon verwachten

zo'n hoogleraarschap komt eens per vijf jaar

hoe ze moest lachen
dat ze iets zie over keuzes
en dat ze die natuurlijk respecteerde

hahahahahaha

ze vroeg hoe ik zelf mijn kansen inschatte

20. NA DE KLAP

de eerste zonsondergang is een wonder

het is alles
en alles tegelijk

de lucht is zo
groot zo
veel ze – de zon vult haar met vuur
rood geel oranje wervelt boven ons over ons om ons

danst danst de steeds grotere zon danst
en de wereld, zij
het blauw van de wereld
het blauw zij danst met haar mee vloeit samen
tot fel paars

vlammen fel paars tot de lucht steeds donkerder
donkerder
gloeit?

en de zon achter de heuvels weg glipt

droge keel
heb met mond open
hoofd in nek

zij wordt er wakker van en kijkt
met mij
naar de nieuwe kleur van de nacht

er vonkt iets
in haar ogen
in mijn in mijn
mij?
in mijn mij
er vonkt iets van

misschien geluk?

er ligt water op mijn wangen ik jank naar de zon
die in de vlammen achter de heuvels duikt
jank naar de maan
die als een bleke paarse parel achter me
door een wolk heen scheurt

scheurt

ik jank

ik jank

kan me niet schelen

wie of wat daar ook van vind
wat ik zelf daar ook van vind

niks niks ik jank vind even niks maar jank

jank als een wolf naar de maan

lelijk lelijk maar zo zo lekker en zij zij

zij kraait naar de maan en ik
voel mijn lijf weer scheuren
in pijn in bevrijding

het water op mijn wangen dat me schoon spoelt
zout zuivert schoon spoelt
dat ik ook steeds helderder kan zien

hoe vaak baar ik haar een nieuw leven in

wanneer zij deel van mij uit mij
ik zweet uit alles wat mijn lijf is uit mijn huid mijn tong mijn ogen
uit mijn hijgen kreunen grommen zweet ik ik ben
in alles vloeibaar ontlast me druk pers in weeën bevrijd me
van alle lasten
voor ik haar van mij bevrijd

bloed
ook
natuurlijk

niet veel maar het veegt
mijn dijen plakken

alles knapt scheurt spartelt om naar buiten leven lucht te komen

zingen

en zij met vruchtwater navelstreng moederkoek
zij buitenlijfelijk deel van mij
heel mijn lijf stuwt om haar naar haar

de eerste keer dat ik haar op mijn borst had
nog plakkerig van mijn bloed mijn
ze neemt de warmte van in mij mee naar buiten
plakt warm op mijn borst

ik lik haar uit haar vruchtzak
lik
lik

een dier een dier duw de verloskundige die met een doekje komt weg ik
dit kan ik zelf dit heb ik altijd al *in* mij geweten dit is nog van voor mijn beschaving

ik lik
de verloskundige kijkt -
kan mij het schelen hoe ze kijkt

dat ze kijkt
ik lik met ruwe tong
de helm van haar hoofdje het vlies van haar lijfje
lik haar schoon haar schoon

lik haar ogen schoon
haar neus vrij
haar mond

ze schreeuwt zichzelf het leven in
of niet of niet geen pijn of schrik het is
het is ook niet schreeuwen
het is zingen

baby's zingen als ze geboren worden

het zijn onze oren die het niet herkennen
die dat zijn verloren
maar het is zingen

ik weet niet waar haar zingen begint
en het mijne ophoudt

als het al opgehouden is

ik maak mezelf vloeibaar voor haar
drup mezelf uit mezelf zodat zij mij kan drinken
eerst komt zij uit mij
dan vloeï ik in haar

zij drinkt mij dus zij is mij

ik bijt het ijzer uit de moederkoek
voed haar met mij

en hoe wij in alles rood blauw paars vlammen

hoe vaak baar ik haar een nieuw leven in
hoeveel geboortes delen wij

het is
na de klap
alsof de tijd

zelf uitscheurt
nieuwe tijden baart
oude
ook

zoals de horizon is gaan heuvelen
zo ook de tijd
het golft

geen rechte lijn

21. VOOR DE KLAP

in de dagen voor de uitbarsting van de Vesuvius
werden er aardchokjes gevoeld
die elkaar steeds sneller opvolgden

dat waren de mensen van Pompeï wel gewend

maar dit keer nam de druk toe
van het gesmolten gesteente in de vulkaan

een lange periode van inactiviteit
gevolgd door een periode van snel toenemende seismische activiteit
is een duidelijk teken van een naderende ramp

hij kon er misschien ook niets aan doen

of misschien bedoel ik het anders

misschien is het meer dat ik weet
omdat ik historicus ben
als geschiedkundige weet ik
hoe
wat wás
vormt
wat kómt

omgeving opvoeding omstandigheden
zet daar maar vrije wil tegenover ik bedoel

we worden allemaal gevormd door de tijd waarin we ons bevinden
maar ook
waarin wie voor ons was zich bevonden

ik bedoel ik bedoel
je kan er niet altijd iets aan doen
aan wat je doet bedoel ik
je kan er niet altijd iets aan doen aan wat je doet

vrije wil beperkt zich vaak tot een redenatie achteraf

hij kon er misschien ook niets aan doen
net als ik
ik kon er misschien ook niets aan doen

nou ja ik was er wel zelf bij
ik was er
ja
ik was er bij zelf bij was ik

dan had ik maar niet
toch
en dan
consequenties

toen het op de uni uit mijn handen begon te glippen
en ik het verlov maar bij bleef snipperen
tot er een soort situatie
onhoudbaar?

nou ja

situatie

pauze ja

en ik dacht ook dat het makkelijker zou zijn
thuis
overzichtelijk

het grote offer van de vrouw
en ja daar wilde ik dankbaarheid voor terug
dat is toch niet teveel wisselgeld gevraagd
gewoon een bedankje terwijl
ik er zelf niet eens dankbaar voor was mag ik dat zeggen mag dat mag dat

we we we we

we zijn gevangen in ons leven en het kost enorme kracht
ons daaruit te bevrijden
zonder daarbij het leven te laten

doodgaan is makkelijk
leven
dat kost

dat stapelt

we

dragen de fouten van voor ons in ons vlees
in ons motorische geheugen
sommige mensen verbergen angst achter woede

ik probeer het niet goed te praten maar

en ik ben ook niet perfect hè

ruzies geven vonken
en die vonken geven vuur

eerst

eerst vuur daarna brandblaren

hij valt
klapwiekt achteruit slaat
in zijn val
een foto van de muur

van mijn moeder
toen ze nog leefde
ik mis haar vaak mis haar vaak mis de draad die mij
met nog verder hiervoor verbindt

en hij

zijn schedel

nek?

onderaan de trap liggen

vloer

tegels

makkelijk schoon te houden

was het toen al donker?

ik weet niet meer precies

ik weet niet hoe ik

de dingen

aan hun volgorde kan houden

ik schreeuw

hij schrikt

zij is er niet wakker van geworden

hij was sowieso nooit een ster in evenwicht

die man wankelde al op vlakke grond

sommige mannen zijn gemaakt om te vallen

soms verbeelden ze zich dat het vliegen is maar

het is vallen

en vallen doe je nooit omhoog

22. NA DE KLAP

er kruipen steeds meer planten uit het gruis
veel die ik niet ken
met brede zachte bladeren

dik

er leiden nog paden naar vertes
niet alles groeit dicht
ik kan nog elke kant op

nog

en al heb ik kant gekozen
ik weet niet of ik goed loop

het richtingsgevoel dat ik had uitbesteed keert maar met mate terug
geatrofieerd

ik moet ook toegeven dat ik soms
dat ik ook niet weet of deze nieuwe leegte
vrijheid is of

eerst was het zo:
waar gister nog een horizon lag
hangt vandaag een mistbank
staat morgen misschien een hek

nu

alles is mogelijk maar
dat is ook eng

misschien moet ik ook toegeven dat ik ook naar uitgang zoek
ook naar een weg terug

dat ik niet weet of vooruit wel de goede kant op is
dat ik ook zoek naar een poort om doorheen te stappen
die me terugleidt naar een wereld die ik ken

omdat ik ook
óók
bang ben

er zit troost in een wereld die voorspelbaar is
of misschien geen troost
misschien is het afvlakken van verdriet niet hetzelfde als troost
misschien biedt gewinning geen troost
alleen maar meer verdriet

maar

ik had wel een richting
ik ondernam actie en bereikte iets
of bereikte niets en probeerde opnieuw

van a naar b naar c

ik hinkelstapstruikelde naar een toekomst die ik voor me zag
die me beloofd was

maar na de klap

wanneer die toekomst afgebrokkeld is
er geen voorspelbaarheden wetten regelmatigigheden meer zijn
in deze blauwe wereld
moeten we een brokkelig pad bewandelen

of

geen pad

er bestaat geen noorden meer
de poolstel houdt zich niet aan zijn plek in de nacht
er bestaat geen richting in deze nieuwe wereld

maar ik ben ook niet alleen

en alle stappen die ik zet zet ik vooral voor haar

zij lijkt -

als baby's gelukkig kunnen zijn lijkt zij gelukkig

gelukkiger dan eerst

ze drinkt goed slaapt goed op het ritme van mijn stappen
ze

alles wat ik doe doe ik voor haar

de brede zachte bladeren zijn vet en zacht
ik wrijf haar billen ermee schoon
ze zijn niet zo rood als eerst
ik vouw het blad tot luiers voel me

als ik haar voedt verschoon in slaap fluisterzing
voel me mijn moeder mijn oma alle vrouwen voor me
die voedden verschoonden fluisterzongen
ik vind de draad terug
voel me mijn dochter mijn kleinkind alle vrouwen na me
die voeden verschoonden fluisterzingen

ik voel de tijd tussen ons vloeien

melk bloed zout

23. NA DE KLAP

ik weet niet hoe lang we lopen zonder iemand tegen te komen
ik vermoed ons niet alleen weet niet
of ik dat geruststellend vind
of

ik hou het open

wanner de zon achter de blauwe heuvels die steeds hoger reiken duikt
zien we de sterren tegen het
blauwe paars
boven spetteren

er komen steeds meer sterren bij
planeten
hoe langer ik naar boven tuur hoe meer kleur
ik in de puntjes licht zie

sterrenbeelden die ik nooit gezien heb krijgen vorm

de moeder
de dochter
de wolf

ik zie boven me
hoe mythes armen benen kregen
hoe we naar boven keken om hier beneden zin te geven

ik snap waarom ze de bleke streep stippen melkweg noemden

melk bloed zout

ik voel hoe verhalen naar beneden sijpelen
me proberen te troosten
de weg te wijzen

de nachtkaat boven ons wordt steeds gedetailleerder
vervaagt niet in de paarse gloed van de maan

het is tijd de slaap te zoeken

om ons zijn steeds meer stammen opgeschoten
we stappen in een bos dat er nooit eerder was
hier in het bomendonker
dringt de nacht niet helemaal door

het schemert in een zacht zoemend blauw
er gloeien plekken in het gruis op

nachtlampblauw

de nacht hier ademt
leeft

de melkweg stroomt boven ons
voedend troostend levengevend
kruipt door waar de kruinen van het bladerdek boven ons
dik en hoog
wijken
elkaar niet raken

ik ben beducht op gevaar
natuurlijk ben ik beducht op gevaar

we zijn geboren in een wereld die
geweld
ademde

die je zo de lucht uit de longen kon slaan
zonder waarschuwing het zwart in de ogen
of het bloed in de mond kracht

we waren bang

was iets dat ons vaker
kon beschadigen
dan beschermen

beter voorkomen dan genezen

het is nog niet zo lang geleden
dat we met de sleutels in de vuist
door nachten en parken liepen

vrij vlees voor blikken vingers pikken
die aan onze ruimte wilde vreten

dat we omwegen namen
om het geweld uit onze schoot te weren

gespannen schouders zitten in ons spiergeheugen
waakzaamheid in ons dna geschroeid

want alles is bij voorbaat onze schuld

de schuld is in ons gestempeld
elke erfzonde dragen wij
in het bloed in onze schoot

wij die naar de slang verlangden
wij die in de appel hapte
wij die ons uit het paradijs verdreven

ons leven bestaat uit inlossen
van die schuld
behagen bedienen baren en bevolken

wij huilen zonder geluid
wij bloeden zonder geluid

van moeder op dochter
vanaf de geboorte zijn we gereed ons klein te maken
onzichtbaar
of snel uit de voeten

ons bloed is alert

ik weet niet of ik dat in deze nieuwe wereld los kan laten
of ik het kan schrappen uit de erfenis
voor mijn dochter

wat heb je nog nodig na de klap

en hoeveel generaties duurt het om die angst kwijt te raken
of blijft die zitten
als een
blindedarm
om ons te herinneren aan waar we vandaan komen

waarschuwing
om niet weer dezelfde kant op te vallen

ik ben de angst nog niet kwijt
die tintelt in mijn maag kruipt over mijn vel

het blauw zoemt
zij slaapt op mijn borst

ik weet niet of ik de wacht moet houden

ik weet niet of ik dit bos durf te vertrouwen

maar wat ook waar is:

wie overal een vuist verwacht
ziet de uitgestoken hand niet

ik hoor een tak knappen

24. VOOR DE KLAP

het was niet het gebrek
dat ons naar een einde bracht
er was genoeg
voor iedereen genoeg

het was de angst voor het gebrek

of misschien
nee

het was de overvloed

nergens naar verlangen omdat er genoeg was
teveel was
iedere open ruimte open plek waar iets van verlangen kon groeien
werd ingenomen voor er lucht bij kwam
opgevuld

alles onder handbereik

...

ik probeerde mezelf vast te houden
nadat zij geboren was
probeerde vanuit de scherven die ik was
nee dat klopt niet

er waren meer scherven dan ik ooit was geweest

maar ik kreeg ze nog niet samen

ik probeerde iets van mezelf terug te vinden tussen die scherven
en waar ik mezelf probeerde te vinden
probeerde hij zichzelf te verliezen

in werk in sport in avonden met zijn vrienden

hij bewaarde de beste versie van zichzelf voor buiten
ik weet niet precies wat hij daar deed
buiten
niet veel vermoed ik

ruimte baren
en bewaren

ik denk dat hij meer verlangen dan lef had
en dat hij die lafheid verwarde met wat hij liefde noemde

ik ben te hard
sorry
dat was er ook echt wel tussen ons

dat wat hij liefde noemde

of nee ja wij allebei wel natuurlijk

ik weet nog dat hij -
of misschien is dat niet zo'n goed voorbeeld
of ja
op een keer had hij

hm

herinneringen zijn plooibaar
ik dacht dat ik veel zou vergeten
maar eigenlijk vergeet ik het vergeten

ik bedoel

ik herinner me de dingen voor en na de herinneringen
de goede
met context kantelt de herinnering

klinkt dat logisch

doet dat ertoe?

of iets logisch klinkt?

ik kon zelf nooit
in mijn hoofd was het dan schoon
eerlijk
met goede argumenten en een goede opbouw
omdat het ook ging om hoe ik me voelde en
maar
zodra mijn gedachten dan klank kregen
werden ze kwetsbaar
kon je ze uit elkaar rukken
en wat er dan achter bleef
dat wat ik wel onder woorden kreeg
dat was wel eerlijk
maar ook zó weg te blazen
en dan bleef alleen dat gevoel over

en ook die woede ook die
misschien niet altijd even redelijk
maar het is er wel en mag ik ook soms even gewoon hè

ik heb ook recht op onredelijk
op soms gewoon ook even sorry
nee niet sorry niet sorry nu even niet sorry

je hoeft het niet met me eens te zijn
maar erkén mijn woede dan

zonder hem terug te willen duwen
onschadelijk te maken
klein klein onschadelijk duw duw weg weg

AAH!

omdat het frustrerend is
niet dat je me niet begrijpt
we zijn mensen
wat begrijpen we nou hè
maar dat je me niet probéert te begrijpen

die poging
het gaat om de poging
zonder de poging hebben we niks

dan geven we op

haar deur
de blauwe schemer van haar
nachtschaap
drijft onder een kier haar kamer uit

ze is er niet wakker van geworden

niet van mijn schreeuw
niet van zijn stille val

niet van zijn klapwieken
kraken

het klopt niet hij valt niet van de trap
of

jawel hij valt wel

ik dacht even
hij probeert houvast het leek even

hij wankelt
stapt naar achter

valt van de trap

kluwend zwaaiend slaat om zich heen
probeert houvast bij mij of
probeert mij mee te

je moet oppassen voor wie valt
ze kunnen mee trekken
wie dicht bij ze staat

en ik

en ik

dit mag me aangerekend worden:
ik probeer zijn val niet te voorkomen
maar kan ik me dat kwalijk nemen?

25. NA DE KLAP

ik hoor een tak knappen

ik weet niet hoe lang ik geslapen heb
het blauw is donkerder geworden
dieper
het zoemen lager

alles is in rust

nog even en de nacht kantelt naar de dag

ik weet niet wat er verderop beweegt
ik zie geen schim hoor niks dan
insect

misschien was het een dier
bosbewoner
nieuwsgierig naar dit mensenvel

ik zoek naar adem in de lucht
ik hoor haar
slapen
haar adem zo licht dat het me verbijstert
hoe dat lijfje zuurstof binnen krijgt

ik hou mijn adem in

scherp
hoor ik nu
een adem die er niet hoort te zijn
een adem waar een stem achter zit

voetstappen die zich verschuilen

oude angst klemt zich in mijn borst vast
voor het onbekende

ik tast naar sleutelbos scherpe punt keukenmes naar dikke tak

misselijk door de gedachte aan bloed
week vlees aan brekend bot
aan weer dat kraken
weer een klap

weer een klap

ik laat de tak los
weet dat ik niet kan slaan
niet dreigen zelfs

ik snap dat angst in deze nieuwe wereld
meekomt met mijn oude lichaam
dat het generaties duurt voor het uit mijn bloed slijt

maar geweld is een keuze

die ik niet wil maken

laat dat in onze vorige levens liggen

ik ontspan mijn vingers

laat de vuist los

til mijn vlakke hand op

zwaai

hallo?

in het blad hoor ik een zucht

een snik?

misschien?

en van achter een stam

van een boom die ik niet ken

schors gevlekt als dierenhuid

stapt een vrouw

hallo

ze is net zo opgelucht als ik

26. VOOR DE KLAP

toen ze geboren was

mijn eerste

mijn enige

ze kwam met haar vuist naar voren ter wereld

alsof ze vloog

als een superheld

klaar om te vechten

ik had er allemaal beelden bij

maar vooral dat het iets samen zou brengen

ons

dat we niet drie losse lichamen zouden zijn

in een soort koude ruimte

van elkaar weg drijvend maar eerder

ik weet het ook niet

als om de zon

dat je in elkaars omloopbaan kan raken

of de maan om de aarde

dat er een onzichtbare kracht is

waardoor je altijd verbonden

later las ik dat de maan langzaam naar de aarde toe valt

ik weet niet of het waar is

maar dat aantrekkingskracht dus eigenlijk niks anders is

dan een langzame

maar onvermijdelijke *crash*

dat daarom kinderen op een gegeven moment ook het huis uit gaan

omdat ze hun eigen baan om de zon moeten vinden

omdat ze anders neerstorten

maar daar dacht ik niet aan, aan neerstorten, ik dacht

ik zat ook vol hormonen natuurlijk

en pijnstillers

en pijn

ik dacht dat ik hem kon smelten

we hem konden smelten

wij

zijn gezin

maar hij stolde

vroeger speelde ik met kaarsvet

vinger erin dopen hard laten worden je vingerafdruk van je vingertop pellen

in een hoekje onopgemerkt tijdens het kerstdiner

tot het goede tafelkleed vlam vatte
of een servet en ik de gang op werd gestuurd

later namen we kaarsen op batterijen
zoals de ziel ook uit onze kerstavonden werd getrokken

hij stolde
had hij zo geleerd
alles wat zacht en plooibaar aan hem was
moest hij afschermen
door hard te worden hard te worden

dat is veilig, zeker, stabiel
alles wat onopgelost is levert stress op en dus stolde hij

daardoor kon hij ook niet zo goed met veranderingen omgaan
hij begon te brokkelen wanneer een verandering te lang duurde
wanneer een verandering te lang onopgelost bleef

eerst brokkelen en dan breken

terwijl
als hij de warmte toe had kunnen laten
als hij had durven smelten
dan had hij ook kunnen plooiën

maar smelten was zwakte
en plooiën was toegeven
ik weet niet eens waaraan
het waren zulke nutteloze nodeloze

koppige

het was zo zinloos

onherstelbaar veranderd
vond hij het leven

of

leven

ik had hem het leven afgenomen

dit is weten achteraf
altijd achteraf
kennis die te laat komt
kennis die je niet meer kan helpen handelen
alleen kan helpen plaatsen

ja nou
wat ik ook deed
of niet deed
ik nam hem altijd wat af

zelfs mijn adem kwetste hem

zo stevig die man
zo wankel

natuurlijk viel hij

de val was al in zijn lichaam gegroeid
wachtte alleen nog op een moment

om ongeluk te worden

ongeluk

ongeluk

toeval met een nare afloop

ja

dat noemen we een ongeluk

27. NA DE KLAP

onze kleren slijten
er vallen gaten in onze schoenen

we pellen de rafels af
lopen de huid op onze zolen hard
we raken gewend aan leven zonder muren
zonder plafonds

ons haar groeit niet snel genoeg om vacht te worden

sommige nachten zijn zo koud
dat het ons in de huid bijt

dan houden we elkaar warm

de blauwe aarde plooit naar onze lijven
en onze lijven plooiën naar elkaar

steeds meer vrouwen vinden ons
na die eerste nacht

we worden zwerm
kudde
stam

op een ochtend reikt een van de heuvels de hoogte in
gruis gaat over in blauw ijs
wij baden in bronnen
tussen een gletsjer en een lavaveld

de flanken om ons heen
zijn
volwoekerd met paardenbloemen
die het geel al weggevouwen hebben

terwijl wij het vuil van ons afweken
openen de bloemen hun witgrauwe bollen
een veld vol zacht grijs glooit over de heuvels

tot de wind het pluis in één laag los blaast

en de lucht vult met zaadjes
die aan hun parachootjes de wereld in zweven

28. NA DE KLAP

en in het blauw
erin afdrukken van
of eerder
echo's van
huizen auto's de beschaving of
van
wat wij dachten dat beschaving was?

soms nog hele stratenplannen
lantaarnpalen geboortehuizen
koffietentjes op een hoek

soms ervaren we een soort
heimwee?
naar cappuccino?

ik wist niet dat we cappuccino misten
soms mis je pas iets als je er weer aan denkt
cappuccino engelse drop goeie gin-tonic maar met écht goeie gin
misschien is het geen missen maar meer
geen Citroentje maar een schijfje komkommer erin
maar meer
of nee een takje rozemarijn
maar meer
het koesteren van een herinnering
om daar dan afscheid van te nemen

zoiets

het warme schuim zoet snor op de lippen
cacao en dan de hitte van koffie

koffie
het is niet dat we geen cappuccino kunnen maken
soms vinden we een pak bonen in het gruis
wie vuur kan maken kan koffie maken
wie een koe kan melken kan schuim maken

wij kunnen koeien melken
wij kunnen vuur maken

wij kunnen veel maar het is

het is het koffietentje
op de hoek
vlak bij de universiteit
het favoriete tafeltje in de zon
verkeer dat voorbij raast
de chloorgeur van uitlaatgassen of het
buitenaardse gezoem van elektrische auto's

de wereld die voorbij jaagt en jij
alle tijd
met een boek of een tijdschrift

zou u niet liever een theetje willen?

nee ik wil een cappuccino
cafeïnevrij dan?

nee een gewone
dat is niet goed hoor
oké

voor de baby

ja nee je hebt gelijk geen koffie weet je doe maar een wijntje

half wijntje

soms

mensen moeten zich niet bemoeien als je een buik hebt

ik ga u geen wijn geven

wijn

dat kunnen we niet maken

nog niet

maar druiven blauwe druiven plukken kunnen we
en dan zijn we al halverwege

en het is

het is

dit lopen is

ik zeg niet dat er geen pijn is

die is er

maarmaar

het is ook

tijden lopen door elkaar

in dit blauw zie ik morgen zie ik gisteren

alleen

alleen vandaag is een soort van

waas

in het begin is er alles

en alles is er tegelijk

ik krijg geen onderscheid

overzicht

wat voorbij is klauwt nog naar me

krast haar nagels in me

dat is een herinnering maar ook
heel
in mijn lichaam

ik bedoel
kan een herinnering je krassen
schrammen?

ik bloed

is niet erg

bloed is niet erg

toch
bloed is
bloed is

en ook
ik heb ook geen harnas
in dit begin
geen huid
ik draag de draagzak als een schild
het is alsof ik me laat beschermen
door wat ik moet beschermen

dat is heel raar
en pijn
en moeilijk
en wil ik met niemand delen

verdoofd

ja

of dof

alles dof verdoofd

de momenten dat ik me niet verdoofd verdoofd voel
voel ik me schuldig

vuist in mijn maag
knijpen

ik wil dat het goed komt
maar weet niet meer wat goed is

en of dat goed al voorbij is gegaan
een kans
gemist niet gegrepen voorbij gelopen niet gezien ook denk ik
niet herkend

ik weet niet of dat goed nog terug zal komen

ik verlang ook
soort verlangen naar een einde
het einde
al weet ik niet hoe dat eruit moet zien

ja
afwezigheid van pijn
denk ik

dacht ik toen ook
toen

ik heb eigenlijk ook geen doel
toen
nu
in dit begin
alleen een vertrekpunt

dat ik niet zelf gekozen heb
dat ik niet eens had willen kiezen

misschien wil ik alleen iemand die tegen me zegt
het is oké
je hebt het goed gedaan

ik koos niet voor de klap

29. VOOR DE KLAP

misschien zit het in mijn hoofd
maar ik heb het gevoel dat er iets weg trekt
het grijs dat over alles heen lag
ik ruik meer, proef meer
een beetje als dat ik had toen ik zwanger was
alsof ik voor die tijd verkouden was
en daarna weer
maar niet alleen dat
het meer dat ik ruik
ruikt frisser
zoeter
nou ja minder grijs dus

ik twijfel over toeval
over ongeluk

hij staat bovenaan de trap
zijn kop is een soort
klei
kaarsvet
ik snap zijn gezicht niet

ik wil mijn vingers in zijn
wangen
duwen zijn
jukbeenderen omhoog zijn
mond dicht wrijven zijn

armen pakken tot
iets boetseren dat
verwarmt omarmt niet
afweert of
over elkaar geslagen wacht

de blauwe schemer van haar
nachtschaap
lekken langs haar deur
sleutelgat
de overloop kleurt nachtschaapblauw

zijn armen schieten naar voren
terwijl hij achteruit
stulpt?

vingers die in lucht grijpen
geen houvast vinden

ik stap naar hem toe
steek mijn handen uit
probeer hem

grijp hem bij zijn armen

glad glibberig zweet
smeltend kaarsvet

hij glipt uit mijn handen
glipt altijd uit mijn handen

die verbaasde
nee
nee

dómme blik terwijl hij achterover valt

valt

valt

valt?

30. NA DE KLAP

in de brandgangen
waar wij
in ons vorig leven
elektriciteitsmasten aan elkaar regen met kabels
om met stroom ons leven voort te jagen
nemen bomen de open ruimte weer in

in een dal lopen we langs schepen
die van de horizon gevallen zijn
de zeilen in het blauw en ook

steken periscopen uit het gruis
van duikboten die in diepte bleven steken

klimplanten strengelen rond de kijkgaten

wij zijn opnieuw begonnen met benoemen

wij delen onze kennis
komen opnieuw te weet wat we vergeten waren

of leren nieuwe vormen leven kennen
planten die geen van ons ooit geproefd heeft
zwammen die onnaards over de vochtige grond kruipen
nieuw zingen van ons vreemde vogels
in het bladerdek soms kopschuwe zoogdieren
die anders lijken
dan wat we kennen

we leren welke kruiden eetbaar zijn
en wat geneest

welke schors van stammen pijn verdooft
en welke schimmels
ontstekingen remmen

sommige namen kennen we nog
wolfsmelk wormkruid hazenpootje akkerdistel

sommige namen zijn uit ons gevallen
dan dopen we nieuwe

we weten dat we moeten leren denken als een dier

we trekken onze vacht aan
leren dat wat vroeger schaamte was
ons nu warm houdt

we leren onze snorharen in de lucht te steken
de trillingen voelen van wat scharrelt
aanvoelen wat groter is wat kleiner is
wat tand of klauw heeft

niet om te jagen - we jagen niet
we vinden bessen en eetbare bloemen
graven wortels uit en spoelen de blauwe aarde eraf
plukken wilde kruiden uit wat bermen waren
proeven welke bladeren welke pitten welke zaden

we verzamelen
we jagen niet
na alles dat in de klap verdwenen is
voelt het nogal vreemd om levens af te nemen

misschien hebben we ook teveel geroken
te vaak langs brandende huizen winkels scholen crèches gelopen
om nog vlees te kunnen roosteren

we hebben het ook niet nodig
er groeit
in deze blauwe aarde groeit vrucht in overvloed aan bomen
vinden we noten knollen kolven maïs
oude akkers overlopen nieuwe velden staan vol

we hebben schrammen op heel ons lijf
waar de doorns ons te grazen kregen
maar de bramen zijn dik en zoet
en ons bloed meer dan waard

iemand vindt munt en we
strelen de kleine haartjes en we
kneuzen de blaadjes en we doen er kolkwater bij en drinken

onze neus leert onderscheidt tussen verschillende soorten roofdier
we ruiken het verschil tussen steenmarter en rode vos
vangen in de wind soms een enkele beer
en vermoeden een roedel wolven

we vluchten niet maar zoeken een ander pad
deze blauwe wereld is groot genoeg voor ons allemaal

en alle richting is relatief

soms bijten we in elkaar
als we naar vlees verlangen
of bloed
de warmte die we bij elkaar vinden komt in verschillende vormen

soms met tanden

we zijn niet bang voor ons bloed
wij snappen dat bloed leven is
wanneer wij bloeden weten we dat we leven

of ook dat leven kunnen geven

wij verstoppen ons bloed niet
wij koesteren ons bloed

we weten ook hoe de ander ruikt

soms hangt de geur nog in de takken van een struik
of plakt het tegen een stam

we leren elkaar in het donker vinden

31. NA DE KLAP

we willen opnieuw beginnen tellen
de oude dagen doen er niet meer toe
we zijn de kalender vergeten die ons
in de tijd
begroef?

maar we weten niet waar we moeten beginnen

niet bij de klap
we willen het nieuwe niet definiëren door het oude

we willen wat we hebben gevonden
niet meten aan wat we hebben verloren

we moeten
willen
een nieuwe tijd beginnen

misschien moeten we anders leren tellen
niet in een lijn
maar in cirkels

onze nieuwe tijd wordt rond
als de paarse maan

als ons bloed

32. VOOR DE KLAP

er is geen terug

herinneringen zijn dood gewicht

trekken je het koude water in

onder het ijs

het donker in

onder het ijs verzuip je

wanneer je naar het licht toe zwemt verzuip je

geen lucht

stikken

er zijn nachten dat ik geen armen om me heen voel

dat ik haar niet op mijn borst voel

nachten waarin ik alleen geen adem hoor

ook de mijne niet

zijn gezicht is kaarsvet

wit

druipt bij de ogen over zijn wangen

loopt het gat van zijn mond in

hij zegt iets of

hij kreunt iets of hij

gromt iets of

hij

nee hij is stil

ik zeg iets of

ik kreun iets of ik

grom iets of

het is komisch

ook

het wieken van armen zonder vleugels

zijn voet die achter zijn enkel haakt

zijn billen die naar achter steken

zijn schouder klapt tegen de leuning

hij komt kont eerst

of onderrug

tegen de rand van de traptree

knakt iets krakt iets

achterwaartse koprol over de treden

nek kraakt schedel bonkt dan weer de zachte voorkant van zijn lijf

achterwaartse koprollen naar beneden

hij komt tot twee en een half

koprollen

dan

via een tik van de trappaal

zucht hij op de tegelvloed

ploft hij op de tegelvloer

de makkelijk schoon te houden tegelvloer

onderaan de trap

geen zucht

geen zucht

geen plof

hij klapt op de tegelvloer

met de achterkant van zijn schedel

dat harde stukje puntige stukje

puntige stukje achterop je schedel

klapt hij op de tegelvloer

ik voel de klap door mijn lijf trekken

voel de klap hard tik maar ook

er zit ook een soort zacht zompig

zacht zompig sponzig geluid in de tik

ik voel zijn pijn door mijn lijf trekken

33. NA DE KLAP

steeds meer dieren tonen zich
het is of hun
angst
is afgesleten

of misschien juist de onze

misschien omdat wij
steeds minder bang worden
dat zij dichterbij durven komen

eerst sluiten knaagdieren
zich bij onze mensenkudde aan
een soort
staart
van spitsmuizen en zevenslapers
eekhoorns

dan kruipen kniehoge dieren
naast ons 's nachts

vosjes everzwijnen

zo groeien wij vacht

er stapt sinds kort een zebra mee
iets achterop

sommige denken uit de dierentuin ontsnapt
anderen zoeken allang niet meer
naar verklaringen

in de verte vermoeden we soms een beer
op de blauwe heuvelrug
en als de maan het vetst is
en het donker onbewolkt
horen we wolven huilen
in de verte

ook zagen we
we weten het niet zeker
giraffen in de verte
ze wolften blauw gruis op
en verdwenen in die kleur

sommige zeggen dat het paarden waren
dat je van deze afstand niet goed
verbeelding kan scheiden van wat je ziet

anderen zien daar geen verschil van waarheid in

34. NA DE KLAP

geen van ons bepaalde richting
we vonden elkaar
in de richting die we al gekozen hadden

als we het al konden beredeneren
dan alleen achteraf

weinig zijn gebleven in de stenen
allen van ons die zich in stad bevonden zijn
uit lijfsbehoud
instinct
of zonder zich af te vragen waarom de hoogbouw uitgevlucht
de brede asfaltwegen
de met kabels aangesloten ruimtes

alsof de stad zijn logica heeft verloren

sommigen hebben gewacht tot wij langs kwamen

wij zijn makkelijk om bij aan te sluiten
al moeten sommige nog wennen aan de geur
die denken dat ze zelf niet ruiken

er zijn er ook die achterblijven
in de wegzakkende ruïnes

die denken dat een gat
in een zinkend huis
nog altijd een raam is

dat er verschil is tussen binnen en buiten

zij zijn zonder hoop
maar nog altijd met illusies
en verlangen naar een leven dat voorbij is

mensen die moeite hebben overeind te blijven in de wereld
wanneer die nergens meer op lijkt
zelfs niet op zichzelf

die steeds verandert

wanneer je je omdraait is de plek waar de zon stond verschoven
de maan komt elke nacht achter een andere heuvel op
het blauw neemt steeds een nieuwe tint aan
de wind kiest telkens een andere richting

bij sommige werkt het evenwichtsorgaan niet meer
die gaan de oren suizen
ze blijven vallen

we kennen ze
we hebben ze altijd gekend

de mensen die weigeren
die stampvoetend schreeuwen om een oude wereld
die weigeren vooruit te stappen

die redding eisen
van autoriteiten die allang zijn verdwenen

die hun verdriet verbergen
achter krijzen

die schuld geven
maar geen verantwoordelijkheid willen dragen

van alles wat er veranderd is – dat niet

ook zij zijn welkom

maar wie onze hulp niet wil
proberen we niet te redden

die tijd is voorbij

soms gooien ze stenen naar ons

ze raken nooit

35. VOOR DE KLAP

ze benam me de adem

ik wilde geen kind

eerst niet

toen ze nog een idee was

of

een slecht plan

wilde ik haar niet

daar voel ik me niet schuldig over

niet meer

de vrouw die haar niet wilde

is een vrouw die alleen vóór haar bestaat

die twee levens

zijn nooit tegelijk geweest bedoel ik

het was voor mijn lichaam mij haar wil oplegde

en

nu ik met haar loop

zij in de draagzak op mijn hart

steeds sterker

ze kijkt steeds verder de wereld in

ze kruipt al

of

tijgert

en dan vooral achteruit

de tijd vloeit anders als je moeder bent

het beneemt me de adem

hoe ik steeds minder

zwaartekracht

van haar over hoeft te nemen

hoe het lopen lichter wordt

toen we begonnen lopen droeg ik haar

morgen zoekt haar hand de mijne niet meer

overmorgen groeit ze een kop boven de mijne

steun ik op haar

nog even en ik til haar voor het laatst

troost haar voor het laatst

kus haar voor het laatst

of nou dat is niet iets -

ze benam me de adem
eerst als idee

daarna in mij
ze drukte tegen mijn longen aan
ik liet mijn bloed door haar stromen
ik werd er duizelig van

daarna als vlees en bloed

ik had het eind van een wereld al eens meegemaakt
ik baarde er al een
nieuwe wereld nieuw leven

er is een voor en een na

36. NA DE KLAP

als je niks aangaat kan je niks oplossen

normaal initieer je een actie en dan bereik je iets
zo hinkstapstruikel je naar een toekomst die je voor je ziet
maar als die toekomst afgebrokkeld is
er geen voorspelbaarheden wetten regelmatigigheden meer zijn
in een blauwe wereld
moeten we een brokkelig pad bewandelen

of

geen pad

er bestaat geen noorden
geen kompasnaald
geen pad

het is ook niet dat we weten waar we naartoe gaan
het is ook niet dat we dat belangrijk vinden
ook niet onbelangrijk maar

met elke stap
leggen we de wereld zoals die was
af

we lopen niet terug
ook niet écht vooruit
we leggen wel afstand af maar in dit blauw
is die afstand niet te meten

sommige ochtenden lijken de heuvels
met elke stap
verder van ons af te liggen

sommige ochtenden lijkt de zon
op een andere plek op te komen

sommige ochtenden

ik weet het niet

we lopen niet naar een nieuwe wereld
het lopen is de nieuwe wereld

alles duurt langer dan alleen
iedere splitsing is een keuze
plus een keuze om terug te gaan
of de keuze om stil te staan

het verlangen efficiënt te zijn
slijt

we hebben tijd genoeg

ik verzamel voetstappen
niet alleen de voetstappen die ik heb gezet
vanaf waar ik begonnen ben
maar ook
of
vooral
om mij heen
ik word kudde
wij
wij worden kudde
we zijn met veel
nu
we waren alleen
ooit
dat hebben we gemeen
we waren alleen en nu zijn we met veel
dat stelt gerust
we zijn een massa
we laten voetstappen achter
wij lopen door de blauwe heuvels
zonder horizon
maar we hebben wel het vertrouwen
dat die horizon er is
achter de heuvels
achter het blauw
en misschien is die horizon er niet
maar dan is er iets anders
ook zingen we vaak
niet per se met woorden ofzo maar
we klinken
dat is goed
ook zijn er dagen dat ik mijn stem niet laat horen
en wanneer ik dan wel
zacht
en zelfs dan word ik gehoord
niemand van ons hoeft te schreeuwen om te bestaan
ik zeg niet dat er geen pijn is
die is er

maar er is ruimte voor de pijn

wie er ruimte voor voelt mag de pijn toelaten

en wie door wil lopen
van blaren eelt wil maken
en van eelt een leren zool
om distels onder de voet te vertrappen
en splinters uit te drijven
die mag dat

doorlopen
door de pijn heen bijten

tijden liepen lopen door elkaar nu nog denk ik
ik kan aan morgen denken en gisteren voor me zien

we hebben onze schoenen kapot gelopen
eelt vormt nieuwe zolen
we lopen met steeds minder pijn
over distel struik en kreupelhout dat over bospad kronkelt
en de wereld terugveroverd heeft

ik verbaas me over het wat ik in een vorig leven aan mijn voeten droeg
de hakken de trillende beentjes het gekantelde bekken klaar om te ontvangen
je kan er niet mee wegrennen
geen gas geven

opgedrongen hakken om je onschadelijk te maken en ja
je kan ze eigen maken
dan worden het steekwapens
dan toren je boven de massa uit
ik heb het nooit geleerd
me te bewapenen met de pogingen me onschadelijk te maken
maar als ik niet wist dat het kon weet ik het nu

nu niemand meer op hakken loopt

niemand denkt meer
misschien later
niemand denkt meer
misschien later als het weer als vroeger wordt

37. NA DE KLAP

misschien kan ik het blauw het best vergelijken met licht

het blauw als het net dag wordt

of juist als het net nacht wordt

dat blauw

dat blauw dat tussen de dag en de nacht in zit

dat blauw dat

je weet eigenlijk niet

of het nu nacht wordt of dag

alleen dat het anders wordt

ik vraag me soms af of het blauw er wel echt is

of het niet in mij zit

dat het blauw overblijft

in wie over is gebleven

dat het mijn blik veranderd heeft

en niet mijn wereld

want ook als ik mijn ogen sluiten blijft het blauw

ik slaap blauw ik droom blauw

zelfs mijn denken wordt steeds blauwer

misschien van ons allemaal

38. VOOR DE KLAP

ik dacht dat het makkelijker zou worden
als ik in plaats van aan andermans verwachtingen
aan mijn eigen verwachtingen wilde voldoen

alleen verwachtte ik nogal wat van mezelf

zoveel ambitie om het goed te doen
dat de mislukking al ingebakken was

en

mislukking is

bevrijding

bedreiging?

natuurlijk heb ik overwogen bij hem weg te gaan
ik ben wetenschapper
ik beschouw en overweeg
ik bekijk these antithese

ik was niet bereid tot mislukking

synthese

bevrijding

bedreiging

en

het was *mijn* huis

je vertrekt niet zomaar uit je huis
niet zonder

échte reden

dus tot je echte reden hebt blijf je
en als je zolang kan blijven
dan kan je net zo goed sowieso blijven

al vallen er barsten in de muur
kruipt er schimmel in de hoeken
laten er tegels los

ligt er een bloedende man onderaan je trap

glimmend

veel roder dan je zou denken
in zijn kruis kruipt een natte vlek

achter de blauwe kieren

hoor ik haar onrustig smakken

honger

voedertijd

ik voel het ook in mijn lijf

er was een klap en er is –
maar er is ook –

prioriteiten

als ik haar laat drinken
is er ook

rust in huis

er is iets veranderd
en dat is
en dat is

ik ben historicus ik weet -
niet elke verandering is slecht

39. NA DE KLAP

we weten niet meer hoe we eruit zien
er zijn steeds minder spiegelende oppervlaktes
autolak etalageruit passpiegel
alles is gebroken of onder een laag
stof vogelkak algen
een blauwe waas

elkaar hebben we
we zien niet hoe we eruit zien in een spiegel maar alleen nog in de ogen van anderen
dat is zachter dan die glanzende oppervlaktes waar we eerder
onzelf in zochten

waar we eerder
alleen
in keken

minder objectief misschien
hoewel
geen enkele spiegel is eerlijk

ik mis wel dingen
de vanzelfsprekendheid van dingen

ik mis uitslapen
ik mis de verwachting van een avond uitgaan
van voor ik hem kende van ver daarvoor
van een avond die ruikt naar de zee in jongensparfums
te zoete wijn

soms mis ik dat vlees

de belofte van iets dat de tijd kan scheuren
in een daarvoor en daarna

en dat dat daarna dan beter is

dat was voor ik wist dat verwachtingen
eenmaal ingelost
eerder iets breken dan helen

in wat vooraf gaat zit de belofte
en alles wat volgt zal

zoals een gedachte die woord wordt

tegenvallen

of een verlangen dat vulling krijgt

want

niets weegt op tegen de belofte
dus we beloven elkaar dingen
en beloven elkaar er niet aan te houden

dus ik beloof haar dingen
terwijl ze op mijn borst wiegt
pruttelt naar de paarse maan

40. VOOR DE KLAP

ik hield een dagboek bij
in het hiervoor

ik heb het niet meegenomen

ik wil de verhalen van hiervoor niet meezeulen
ik wil ze kwijt

en ook

ik loog in mijn dagboek
zo plakte ik mijn dagen aan elkaar
met leugens

die hoef ik niet mee te dragen

ik durfde nooit te huilen
grappig hè
geluid te maken
het geluid was lelijk hij
vond het geluid lelijk
ik heb mezelf geleerd
als het dan toch moest
heel stil te huilen
zo stil dat ik het zelf niet eens hoorde

heel droog te huilen ook

terwijl hier
mijn gezicht is zo vaak nat
en niemand zegt dat het lelijk is

toen ik haar kreeg

ik had haar schoongelikt en smeed mezelf
als een leeg pak
in een hoek

toen ik haar meenam uit het ziekenhuis
liet ik ook iets achter

ik kon mijn oude zelf niet meer aantrekken
ik paste niet meer in die zelf
had er ook geen tijd voor

mijn lichaam was niet meer van mij

en

als je de hele tijd onderbroken wordt is het makkelijker die huid op de grond te laten liggen
een nieuwe aan te passen

dat is even zoeken
welke nieuwe huid past

hij vond het lelijk
een lelijke huid

schrok van de verandering

hij wilde terug klauwen naar het oude leven
komt goed
over een tijdje is alles weer hetzelfde
het went wel

ja ja

ik probeerde nieuwe glimlachjes uit
trok hem af zolang het nog te gevoelig was om –

huishoudelijk taakje afwas stofzuig aftrek
later verbeet ik me

was wel anders ja

verandering

doodeng

dat vlees dat overlapt lekt
wanneer je er net niet op zit te wachten
dat tijdens het eten gaat druppen
omdat iemand anders wil eten
hechtingen die je schoon moet houden
van het knipje dat je overkwam en
en die postool omdat je de trap nog niet af
en nee sorry serieus moet hij die legen
het is al erg genoeg dat ie er één moet verschonen
en jij zelf jij zelf die droger wijder anders aanvoelt
wanneer hij 's ochtends te snel te snel
laat merken dat hij intimiteit mist omdat
omdat dat omdat samen is dat en dus
geen vonken eerder splinters en hij
snapt mijn bewegingen niet meer doet
het dan maar zelf boos ligt ie boos
mopperend chagrijnig naast je te rukken doet
's avonds eerder het licht uit vraagt
wanneer het weer begint dat ik er
moeite voor wil doen iets leuks aan of
een kam door mijn haar en ook want hij
hij ziet er leuk uit nieuw overhemd
heeft ook iets voor jou gekocht nee

sorry wist je nieuwe maat niet hoezo
past niet meer nóg niet bedoel je of
ben je van plan om het hierbij te laten
je moet je lichaam terug veroveren of
wanneer ga je weer drinken echt drinken
dat was tenminste nog gezellig en

veranderingen

ik ben historicus ik weet -
niet elke verandering is goed

en ook

was hij niet voorbereid op het gefragmenteerde leven
wist niet hoe het was
steeds onderbroken te worden

steeds onredelijk onderbroken te worden
in de rede in je gedachte in je lijf
door een stem een hand een gebaar een duw
door je eigen lichaam
die je periodiek in je buik bijt

ik wel

ik was erop getraind

mijn leven was een lange aaneenschakeling van onderbroken momenten

mijn leven viel hier samen met mijn voorbereiding op dat leven

hij

hij moet

moest

weten waar hij aan toe is
weten dat het goed komt
weten wat hij moet doen

het is grappig
eigenlijk had hij vooral leiding nodig
een helder doel
een bestemming vooruit

zodra hij niet meer wist waar hij aan toe was raakte hij in paniek

en ik

misschien had ik hem meer moeten leiden

zijn hand vast pakken en

maar ik was al moeder van een ander toch

toch?

en

alleen als je niet weet waar je aan toe bent
waar je naartoe gaat
kom je ergens waar je nooit naar op weg ging

ik moet niet de weg terugvinden
ik moet leren verdwalen

instabiel
instabiel
vond ie mij

hormonaal

en ja maar ja dat is toch logisch
wanneer de wereld wankelt móet je toch instabiel zijn
anders verlies je je evenwicht

wil koppig op dezelfde plek blijft staan
die dondert om

en in de val
klauwend zwaaiend om je heen slaand
trek je mee wie dicht bij je staat

behalve als wie dicht bij je staat opzij stapt

en ik

en ik

ik heb heel lang niet geweten wie ik was
nu weet ik dat ik dat juist ben

ik bedoel

ja

wat bedoel ik

eerst was ik heel veel vooral niet
of nee
alles wat ik niet was
dat was ik

nu

poef

41. NA DE KLAP

we lopen zonder horizon te zien
maar met het vertrouwen dat die er ligt
achter de heuvels
achter het blauw

en

als onze optocht al een horizon zou vinden
zou er achter die horizon een andere liggen

geplooid of vlak
doet er niet toe

dus het doet er niet toe

er is altijd verte

natuurlijk hebben we ook momenten dat we niet verder kunnen
willen

dagen dat de zwaartekracht
wat harder aan ons trekt

of herinneringen

of er zijn redenen waar we niet bij komen
of er is geen reden

geen reden betekent niet dat er niets is

dan tillen we elkaar op
of houden we op met lopen

tot nu toe altijd tijdelijk
maar het zou kunnen dat ons doel verandert

als we niet meer verder kunnen

het doel heeft zich sowieso nog niet bloot gegeven
sommigen van ons menen dat we naar het zuiden lopen
omdat het daar warm is
omdat daar de beschaving begon

we keren terug naar de wieg
vanuit ons graf naar de wieg

en terug nog verder terug
naar de wieg waar wij rechtop begonnen lopen
onze vacht afwierpen
kieuwen inruilden voor longen
vinnen voor vingers en een duim
terug terug naar waar wij in appels beten
die we van slangen kregen
terug terug naar toen wij rib waren

om andermans lijf gevouwen
of terug of terug naar toen we nog een handvol modder waren

en verder en verder dan het graf
we dragen ons bloed over aan onze dochters
met schade butsen en herinnering
maar niet als angst niet als angst
erf ons hart maar niet de angst

sommigen van ons denken nog dat een doel hebben
reden voor beweging is
en dat beweging beter is dan stilstaan

of ze vermoeden het

ik denk dat we bewegen om elkaar te vinden
de windrichting doet er niet toe
die verandert met de dag
'het zuiden' is net zo abstract als 'vroeger'

er is geen zuiden

of

wij zijn het zuiden

ik denk dat we bewegen om elkaar te vinden
om door elkaar gevonden te worden

we horen steeds vaker zingen
in de verte
geen krijsen maar zingen
vrouwen zingen

vrouwen zingen

we zingen dat we met velen zijn
we zingen dat we niet bang zijn
we zingen om de eenzamen te lokken

soms zijn we sirenes

soms vinden we een piano langs de weg
nog niet in het blauw gezakt

we kunnen allemaal spelen

42. VOOR DE KLAP

wanneer zij genoeg gedronken heeft
tevreden op mijn schouder boert
en de rust terug in huis heeft gebracht

sleep ik hem terug de trap op

hij is zwaar maar ik ben sterk
en ik voel kracht die ik daarvoor niet had

ik leg hem in zijn eigen bed
terug in het zweet
terug in zijn eigen lege plek

laat hem daar liggen

laat hem daar – laat ik het maar slapen denken

alsof het leven na de klap
terug kan keren naar zoals het was

maar

er is geen terug

alleen vooruit

ik ben historicus

ik weet dat

43. NA DE KLAP

we zijn even afgedreven van de slapende kudde

ze is onrustig

trapt slaat

ruikt ook niet zo lekker

uit haar mond

haar oren

stil maar stil maar kleintje

ze krijgt zich rood

geen dorst geen honger

ik geef haar mijn borst maar ze bijt niet

wil mijn pink niet mijn duim niet

ik krijg haar niet in slaap geschommeld

dus ik trek ons terug

ik laat de anderen slapen

reflex uit een eerder leven

niet tot last zijn

niemand tot last zijn

los van mijn borst

niet gedwongen tot een slaap

een ritme waar ze zich niet aan wil houden

verstilt ze

misschien is dat het

heeft ze alleen ruimte nodig

is het soms te nauw in mijn omarming

ik laat haar over de blauwe aarde kruipen

over het donzige korstmos dat in de maan gloeit

onder de bleke varens

ik zie de wolf pas als ze boven haar hangt

wolf of hond

ik weet het niet

ik weet niet of het verschil maakt

hij snuffelt aan haar

trekt zijn lip op

tanden glimmen wit

hij gromt

nee

ik grom

nee

niemand gromt

we wachten hier in stilte af
in welke tijd we zijn beland

in die van hiervoor
in staat tot geweld
waarin gevaar met gevaar word beantwoordt
en bloed met bloed

of in een nieuwe tijd
tussentijd
waarin die vragen nog open staan

er nog adem is tussen probleem en paniek

even is er niks dan stilte en tanden

en dan
pruttelt ze een lach

de wolf duwt zijn snuit tegen haar wang
ze lacht harder

hé fluister ik hé
zeg ik sis ik
hé hier ben ik

hé

de wolf kijkt naar me
zijn blauwe ogen flitsen op

44. VOOR DE KLAP

zijn blauwe ogen flitsen op

zijn gezicht druipt
smelt het gat van zijn mond in

hij

zegt iets of
hij kreunt iets of hij
gromt iets of
hij

nee ik grom

het is geen toeval

het is geen ongeluk

ik duw hem

het is geen ongeluk

omdat ik hem duw

omdat ik ervoor kies om hem te duwen

ik doe dat

moet dat?

doe dat

ik

ik duw hem de trap af

45. DE KLAP

ik

krijg geen

lucht

46. NA DE KLAP

de wolf kijkt naar me
zijn blauwe ogen flitsen op

zij lacht

haar lachen klauwt me in mijn maag

de wolf draait zich om
en loopt weg

mijn borsten stuwen
ik voel melk komen

ik voel de ruimte in mijn lichaam nog
de ruimte die zij innam
is niet verdwenen toen ze geboren werd

het is een beetje of
een bevalling duurt maanden
eigenlijk

het is niet voorbij na geboorte moederkoek navelstreng
het is niet voorbij als je je kind schoon hebt gelikt
een lichaam vergeet niet snel

een lichaam heeft tijd nodig

en tijd heeft het nodig
om door een lichaam te gaan

een kind doet er maanden over
en raakt er nooit helemaal uit

net zoals jij nooit helemaal
uit je moeder bent geraakt

en zo draag je levens
alle levens
voor je na je
door een blauwe wereld

en zo draag je tijd
alle tijd
voor je na je
door je blauwe wereld

47. NA DE KLAP

Ze ademt.

Vrij.

Ze krijgt lucht.

47. NA DE KLAP

hoe verder het achter me ligt
het hiervoor
de dagen zonder adem
hoe onwerkelijker het me voorkomt

ik weet niet meer
hoe de toekomst eruit zag
toen ik alleen was

ik weet dat ik door het blauw loop

en zij naast me

eerst in de draagzak
op mijn borst
huid tegen huid
hart tegen hartslag

ze leert snel kruipen

tijd is vloeibaar

toen ik vertrok hing ze op mijn borst
gisteren liep ze naast me
vandaag leert ze kruipen

ik ben opgehouden te verwachten dat dagen zich aan een volgorde houden
ik ben opgehouden te verlangen naar logica

vandaag kan morgen zijn
morgen gisteren
en gisteren een vorig levens

wie zich vastklampt aan een oude tijd
verdwijnt

we moeten nieuwe toekomst maken

ik dacht dat ik wilde dat iemand tegen me zei
het is oké

je hebt het goed gedaan

misschien moet ik dat maar tegen mezelf zeggen

ze kijkt me aan met donkerblauwe ogen
die nog geen kleur hebben gevonden
op haar schedel
trilt haar fontanelletje

ze loopt naast me en zal straks alleen verder moeten lopen
wanneer ze een kop boven me uitstijgt
kind meisje vrouw

en dan mag ik oud
en uiteenvallen in modder en stof

aan het eind van de blauwe heuvels lost de horizon op

overal zingen vogels

als zij wakker wordt
wanneer zij wakker wordt

zij in mijn omhelzing op mijn borst
pruttelt ze met de vogels mee – vrolijk

het is een tijd geleden dat ik haar vrolijk zag
het is een

het is goed dat we buiten zijn

wat ook waar is
naast het krijsen in de verte
hoor ik ook steeds vaker zingen

vrouwen zingen

vrouwen zingen

vrouwen zingen

aan het eind van de blauwe heuvels lost de horizon op